

pane, báťuško Petroviči, zhřešila jsem před Bohem i před tebou! Přiznávám svou vinu, a víckrát to už nebudu dělat. Odpusť mně hříšné.“ Křičí i v noci při pobožnosti, vyrušuje mě z modliteb. Přestal jsem odříkávat modlitby, poručil jsem ji přivést nahoru a povídám jí: „Chtěla bys víno nebo pivo?“ A ona se celá třese a povídá: „Ne, pane, zašla mi chuť na víno. Dej mi, prosím tě, kousek chleba.“ A já jí vykládám: „Chápej to, dcero, chlípnu žádost buď v člověku jídlo a pití, zaostalost rozumu, bohopustá vypínavost a nedostatek bázně boží; když se najíš a napiješ, skáčeš jako jalůvka, zachce se ti býka a jako kočka hledáš kocoury, zapomínajíc na smrt.“ Potom jsem jí dal do rukou růženec a kázal jsem jí metat před Bohem poklony. Klaněla se, klaněla, až upadla. Poručil jsem kostelnímu sluhovi, aby ji zmrskal karabáčem. Co dělat, když ji posedl běs smyslůstí! Pláču před Bohem, a mučím ji. Víím, že v nařízeních je psáno: cizoložník i o svátcích velikonočních budíž mučen. Uložil jsem jí těžké pokání a propustil jsem ji. Ale ona se zase vrátila k dřívějšímu zaměstnání, nádoba Satanova!
(Z *Knihy výkladů*)

O skládání prstů

Každému pravověrnému sluší křížovat se pevně složenými prsty, a ne znamenat se lhotejně mdlou rukou pro potěšení ďáblům. Leč sluší se na hlavu, na břicho i na ramena klást ruku s modlitbou, aby tělo vnímalo, a při křížování se v duchu soustředit na svátost. Neboť prsty ruky

zobrazují nejsvětější svátost. Tak totiž, podle podání svatých otců, sluší složit prsty: palec, malíček a třetí vedle malíčku, všechny tři špičkou k sobě — to znamená trojosobitou podstatu Otce a Syna i Ducha svatého. Ukazováček a prostředníček, ty dva také složit a z nich obou jen prostředníček trochu ohnout. To znamená Kristovo nazírání božství a člověčenství. Pak zvednout ruku na hlavu — to znamená nezrozený rozum: Otec zrodil Syna, předvěčného Boha před věky věků. Pak položit ruku na pupek — to znamená vtělení Krista, Syna božího, ze svaté Marie Bohorodičky. Pak zvednout na pravé rameno — to znamená Krista, který usedne po pravici boží, a tam budou stát i spravedliví. Pak položit na levé rameno — to znamená oddělení hříšníků od spravedlivých, jejich zahrnutí v muka a věčné odsouzení. Tak nás naučili skládat prsty svatí otcové: Meletios, arcibiskup antiošský, Petr z Damašku a Maxim Řek. Bylo o tom psáno v mnoha knihách: v žaltáři, v Kirillově knize, v Knize o víře, v Maximově knize, v knize Petra z Damašku a v Životě Meletiově. Svatí otcové o té věci vykládají všude stejně, jak bylo řečeno.

A ty, pravověrný, jsa poučen bázní boží, když ses pokřížoval, padni a pokloň se hlavou po zem — to znamená Adamův pád. Když se pak vztyčíš, znamená to povstání nás všech Kristovou prozřetelností. A se srdcem zkormouceným říkej modlitbu „Pane Jezu Kriste, Synu boží, smiluj se nad hříšníkem“. Pak podle řádu konej padání na kolena, jak to církev dávno držela.

Opřej se o ruce a kolena, ale hlavu do země ne-skláněj — tak přikazuje konat padání ve své knize Nikon, opat z Černé hory. Každý má své tělo klást před Hospodina bez lenosti a bez pýchy, v chrámě i doma a na každém místě. Obzvláště o velkém postu musíme zkrusit své tělo podle předpisu, aby nebojovalo proti duchu. Ale o svátcích a v sobotu i v neděli se modlíme stojíce zpříma a klaníme se podle předpisu po pás v chrámu i v komůrce, hlavou až na úroveň pasu, protože s ohledem na svátek ne-trápíme tělo padáním, ale hlavu skláníme po pás bez lenosti a bez pýchy Hospodinu Bohu a Tvůrci našemu. Neboť sobota je den odpočínutí, vždyť i Hospodin odpočinul po vši své práci, a neděle — tot' všech nás povstání pro vzkříšení Kristovo. A stejně tak i svátky slavíme veselíce se radostně a duchovně.

Hleď tedy, zbožný člověče, jak to mají ti svatí podrobně, spasitelně a smírně zavedeno, ne jako ti dnešní stoupenci Antikristovi; ani o velkém postu nechťeli ti proklatci pro svou pýchu a lenost kleče konat padání. A čím to skončí? Budou se snad po smrti klanět, jak se patří? Vždyť mrtví už nestojí na nohou a neklanějí se — leží všichni a čekají na společné vzkříšení a odplatu podle svých skutků. Mně se však zdá, že tamti jsou už rovni těm nebožtíkům; jsou sice živi, ovšem jen položivi, ale konají skutky umrlecké — až hanba je o nich i jen mluvit. Ti ubožáci vymudrovali, že se budou křížovat třemi prsty — palcem, ukazováčkem a prostředníčkem, složenými v trojici, jenže neznámo v jakou, nejspíš v tu, co v Apokalypse

píše Jan Bohoslovec — had, šelma, lživý prorok. Výklad: had — jinak řečeno ďábel, lživý prorok — falešný učitel, ať papež či patriarcha, a šelma — úskočný car, milující lichocení a nepravdu.

Tyto tři prsty hlásal Farnos, římský papež, žehnal a křížoval se jimi. Ale jeho nástupce Štěpán, sedmý papež, ho dal vykopat a proklel ho. Odsekl mu prst a hodil na zem, ale země se rozstoupila a prst pohltila. Odsekl pak druhý a zahodil, a tak vznikla veliká propast. Pak utal ještě třetí a odhodil, a tu vyšel ze země ukrutný smrad a lidé začali smradem hynout. A tu dal Štěpán i tělo Farnosovo vhodit do řeky Tibery. Pak složil své prsty podle podání, požehnal propast a země se zase zavřela jako dříve. O tom je psáno v latinském letopise, Kniha o víře udává, co je to za letopis. Ale přestože horlitel Štěpán usvědčoval toto tříprsté kacřství, Římané se až dosud křížují třemi prsty, pak svedli i Polsko a všechny okolní říše — Němci i Srbi, Albánci, Valaši i Řekové — všichni se dali svěst, a teď si i naše církve oblíbila tři prsty jako učením odpadlíka Nikona s ďáblem a s Farmosem. A ještě vyskočil z propasti v Řecku nový pekelný pes, nějaký bezejmenný podjáhén z Damašku, a zavedl nerozumným Řekům tytéž tři prsty, jež vykládá za Trojici, odtínaje vtělení Kristovo. A jak by ne? Je to stejně parchant římské církve, bratr patriarchy Nikona. A tamtéž v Řecku prý jakýsi protopop Malaxa káže biskupům a kněžím žehnat rukou s nějak divně složenými prsty — na podobu jména Isus Christos. Je to zmatek: u zmíněného nepřítelů božího není vtělení, a

u tohoto Malaxy zase není svatá Trojice. A jak by ne? Došlo to tak daleko, že nemají s čím zahrávat — když ne s Bohem. A kdo by se na ně zlobil? Přišla doba, o níž je psáno. Svatý Hippolyt a Efraim Syrský už dávno předvíдали tuto dobu a napsali: A dá jim ohavník pečeti svou za znamení Spasitelovo. . . — To je řečeno o třech prstech. Kdo sám sebe o své vůli pečeti třemi prsty, u toho bývá rozum zatemněný a nechápe, co je spravedlivé, navždycky je oblouzen pro tu hnusnou pečeti.

Je i druhý zápis: Položit jim hnusný a ohavný obraz na čelo — to je psáno o biskupském požehnání, které zavedl Malaxa. Znalci to vykládají: Skládajíce rukou modlu, kladou ji na čelo, a to je ohavný obraz. Ať jsou prokleti se svým zhyrálym mudrováním. Ten tak, druhý onak — sami mezi sebou nesouhlasí nepřátelé Kristova kříže. Ale my držíme podání svatých otců — Meletia a jiných — neúchylně, jako se znamenáme pěti prsty, tak i žehnáme pěti prsty ve jménu Krista a svaté Trojice a skládáme prsty podle výše uvedeného způsobu, jak to hlásali svatí. Náš sněm, který byl v Moskvě za cara Ivana, také velí skládat prsty tím způsobem, jako nás Theodorétos a Meletios, Petr z Damašku a Maxim Reč naučili křížovat se a žehnat třemi prsty. Tam na sněmu byli kající Gurij a Varsonofij a Filip, ruští divotvůrci. I ty se, pravověrný, bez pochyb drž podání svatých otců. Bůh ti požehná, umři za to a já také musím s tebou. Budeme stát pevně, nezahlavíme pravou věru; není proč chodit do Persie na mučení, i doma jsme se už dočkali Babilónu. Sláva za to Kristu, Synu božímu,

s Otcem a s Duchem svatým nyní a vždycky a na věky věků. Amen. (*z bohosloveckých traktátů*)

Traktát proti odpadlíku Feďkovi

Ať slyší tato slova můj duchovní syn, od nikoniánů za kněze posvěcený odpadlík Feďka, pohlížeje na živototvorný kříž Páně; ať je rozpjat na tomto kříži soudce mezi mnou a tebou, dnes i v den soudu. Žiješ prostopázně a ohavně mudruješ o podobě svaté Trojice. Řekl jsem ti a znovu říkám: věř a vyznej podle Písma, jak nás to učí svaté knihy, a ne podle svého zmámeného rozumu. Ano, Boha ti přivolám za svědka a svatý kříž Páně!

Vězíš v bludu, když takto píšeš o svaté Trojici: Protože nestvořená božská podstata svaté Trojice je nedělitelná a nerozestupuje se, svou tvář jedno splývá s druhým a vůbec je neoddělitelné. A já ti povídám: Ty ses pomátl, človče, směšuješ svatou Trojici, nerozdělitelnou prohlašuješ za rozdělitelnou. Ztratil jsi zrak a zatemnil svou duši. Nepochopil jsi pravdu Písma a říkáš, že podoba svaté Trojice je jediná a shodná. Vyznáváš a píšeš ve svých podvržených sešitcích a dušješ se přísahou, že jako syn v otcí, tak i Duch svatý v Otcí mají jedinou podobu, vzezřením jsou nerozdělitelní. Na důkaz uvádíš duši člověka a zmateně vykládáš: jako — prý — duše má tři složky — rozum, slovo a duch — v jediné podobě, stejně tak Bůh: Syn i Duch svatý v Otcí jsou spjatí v jeden úhrn-celek, a všechno je nespojitě a nerozdělené.

... Jako posedlý Feďka, býval u mne na Sibíři